

Ve Warringtonu v hrabství Cheshire ve Velké Británii vyvíjí svoji činnost Sdružení československých exulantů a Československá obec legionářská v zahraničí – jednota Cholmondeley, jejichž jednatelem je plk. v. v. Hugo Mellion. Jde o čestnou a dobrovolnou funkci, která vyžaduje člověka se smyslem pro odpovědnost, se snahou pomáhat ostatním a se smyslem pro fair play. Tyto charakterové vlastnosti padnou plukovníku Mellionovi jako uniforma. Svou funkci vykonává rád již osmnáct let.

„Nejsem žádný hrdina,“ říká o sobě, stále usměvavý, ochotný, plný energie. Takový je dnes již pětáosmdesátiletý plk. v. v. Hugo Mellion. Narodil se 8. září 1918 v Bělehradě. Jeho otec bojoval v rakousko-uherské armádě a matka, pocházející ze Slezska, působila u Červeného kříže. V Praze vychodil obecnou školu a pak čtyřletou měšťanskou školu. Poté krátce sbíral zkušenosti u Bati ve Zlíně, ve škole pro mladé muže, kde se mimo jiné začal učit angličtinu. Pak následovala opět Praha, Obchodní škola Gremia pražského obchodnictva. Zakrátko začal pracovat ve firmě svého otce, v Mezinárodní dopravě, založené v roce 1927.

V roce 1938 měl nastoupit jako nováček do československé armády ke 4. cyklistickému praporu v Rakovníku. Byla však vyhlášena mobilizace a nováčci museli zůstat doma. Koncem února 1939 odjel na přání svého otce do Anglie, aby se zdokonalil v angličtině. Třetí zářijový den 1939 ho v Londýně, kde pracoval v Mezinárodní dopravě, zastihla válka. Šest dní poté odjel z Londýna na svatbu sestry do Warringtonu. Tam se stal dobrovolně řidičem ambulance, protože nebylo dost civilistů s řidičským průkazem.

Po okupaci Československa Německem se přihlásil do RAF. Vzhledem k velmi dobré znalosti angličtiny byl zařazen na funkci písaře. Vzpomíná na tuto dobu s úsměvem:

„Při nástupu na denní rozkaz ve výcvikové rotě se velící poddůstojník ptal, kdo umí anglicky a psát na stroji. Usmál jsem se, čehož si poddůstojník všiml a zařval na mě, proč se směji. Odpověděl jsem mu, že když se přihlásím, tak budu možná čistit latríny ... Zařval na mě: „Tak umíte anglicky?!“ Když jsem řekl, že ano, měl jsem se ihned hlásit v kanceláři, a tak se ze mě stal písař 311. perutě. Válka se vede i na papíře, nejen se zbraní v ruce. Byla to práce, která mě bavila ... Z rozkazu velitele a pobočníka jsem vyřizoval žádosti našich letců a pozemního personálu – jízdenky na vlak, lístky na přiděl potravin na dovolenou, na benzín pro ty, kteří měli svá auta, vyřizoval jsem dokumenty pro ty příslušníky letectva, kteří se chtěli ženit ve Velké Británii (a bylo jich dost, včetně mě). Moje přezdívka u letectva byla „kancelářská krysa.“

Vzpomínám na své kamarády, na ty, kteří se vítězství nad fašismem nedožili. Na velitele 311. perutě, pobočníky, tlumočníky, rád vzpomínám na kamaráda přezdívaného Ducháček – pracoval ve stylu „Ducháček to zařídí“. Snášeli jsme se všichni, mechanici měli jemné prsty, opravovali nám hodinky, jiní zase auta, krejčí nám upravil uniformy – jeden pomáhal druhému. Vzpomínám na kamaráda řezníka, který pro nás udělal jitrnice, jelita, buřty a párky, zpracoval celé prase. Bylo to období kamarádství, je tomu již 58 let.

V seznamu příslušníků letectva jsem uveden jako jediný pisař 311. perutě, který se vrátil po válce do Československa. Když jsme slavnostně přiletěli do Prahy, vítal nás průvod až na Vinohrady. Zkrátka lidé oslavovali svobodu, kterou vybojovali letci a vojáci v zahraničních armádách, a která trvala necelé tři roky.“

Válka skončila a Hugo se vrátil do své vlasti. V Praze navštívil zaměstnance firmy svého otce (firmu Němci za války přejmenovali), jeho rodiče a bratr Josef bohužel zahynuli v koncentračním táboře. V Praze se setkal s předsedou Svazu kanoistů (pozdějším prezidentem Mezinárodní kanoistické a kajakářské federace) předsedou právního oddělení Živnostenské banky JUDr. Karlem Popelem, který mu nabídl členství v této organizaci a funkci mezinárodního sekretáře. V letech 1946-1948 byl dvakrát ve Stockholmu, kde se v té době nacházelo Ústředí federace.

V únoru 1948, když se blížil konec svobody, byl na zimní olympiádě ve Švýcarsku. Po jeho návratu byla rodinná firma znárodněna a majetek byl zabaven. Na schůzi kanoistického svazu mu byla položena otázka, kdy vstoupí do KSČ. Když odpověděl, že není přesvědčen o politice KSČ, byl požádán předsedou Svazu kanoistů, aby ze své funkce odstoupil. Další schůze Svazu kanoistů se měla konat ve Stockholmu a měla být zaměřena na přípravu olympiády v Londýně. Protože nástupce Huga neobdržel švédské vízum, byl ještě požádán, aby do Švédska odjel místo něj. Tak se i stalo.

„Sbalil jsem si malý kufříček,“ vzpomíná Hugo Mellion, „a veškeré papíry na kongres a olympijské hry. Na ruzyňském letišti jsem nasedl do Dakoty, kterou zakoupil od US Army bývalý velitel 311. perutě plukovník Tobiška (Touby). Letěli jsme do Berlína, pak do Kodaně, kde linka ČSA končila. Zde jsem se také rozloučil se svými přáteli z 311 a přestoupil jsem na Švédské královské aerolinie, které mě dopravily do Stockholmu. Zde jsem se ihned ohlásil prezidentu Mezinárodní kanoistické a kajakářské organizace a řekl mu, že se do Československa již nevrátím. Odjel jsem do Anglie, kde byla má žena a dvě děti.“

Demobilizován byl v roce 1946 v hodnosti rotný letectva v záloze. 29. srpna 1991 byl mimořádně povýšen do hodnosti majora ve výslužbě a 25. května 1995 pak byl mimořádně povýšen do hodnosti plukovníka ve výslužbě.

Jeho bydlištěm se stal Warrington a po zhruba devíti měsících obdržel britské státní občanství. Byl zaměstnán u Air Ministry, kde pracoval pro americkou armádu na letišti Burtonwood jako vedoucí dopravy. Tady nakládali a převáželi vojenské potřeby (jeepy), šatstvo (uniformy), zkrátka vše, co Berlín potřeboval, protože Sovětský svaz do Berlína uzavřel pozemní dopravu. To byl tzv. Berlin Air Bridge, „letecký berlínský most“.

„Ještě před skončením letecké přepravy v koridoru z Británie do Berlína jsem poznal ředitele velké drůbežářské společnosti, která dodávala mraženou drůbež pro americkou armádu jak na letištích ve Velké Británii, tak i v Německu, Itálii, Francii, Řecku, Turecku, zkrátka po celé osvobozené Evropě až po severní Afriku (Libye).“

Od roku 1975 aktivně pracuje ve Sdružení československých exulantů a v Československé obci legionářské v zahraničí – jednotě Cholmondeley jako jejich jednatel.

Cholmondeley park se nachází v hrabství Cheshire a v dějinách československých ozbrojených sil sehrál v době druhé světové války významnou roli. Bylo to právě zde, kde začátkem července 1940 byli britskou vojenskou administrativou ubytováni naši vojáci a letci, kterým se podařilo po pádu Francie dostat do Anglie.

V upomínku na tuto těžkou dobu v dějinách naší armády byl 28. září 1940 odhalen památník z místního červeného vápence, vytesaný vojínem Františkem Bělským na místě, kde stály stany tehdejšího velitelství. Tento umělec, který mj. vytvořil i památník „Zlomená křídla“ před budovou Ministerstva obrany ČR v Praze 6, je nyní plukovníkem ve výslužbě.

Nedlouho poté se naše jednotky přemístily do nových prostorů, aby pokračovaly v boji za naši svobodu. Letci byli vycvičeni na nové stroje a v rámci RAF vytvořili československé stíhací a bombardovací perutě a zúčastnili se historické bitvy o Británii.

Dnes má Sdružení československých exulantů a jednotu Cholmondeley asi 160 členů a šest členů čestných. Plk. v. v. František Kaplan je tajemníkem jednoty Cholmondeley, k aktivním členům jednoty patří dále plk. v. v. Josef Novák, plk. v. v. Bohouš Novák, plk. v. v. Milo Bitton (Kratochvíl), plk. v. v. Jaroslav Černohaus, mjr. v. v. Pavel Bock, ale i manželky, vdovy, děti legionářů, včetně vnuků a exulantů. Její činnost spočívá především v každoročním organizování besed v březnu a v říjnu v místnosti Walto Hall ve Warringtonu. Jednota se stará hlavně o vdovy.

Hugo na svou vlast nezapomíná, naopak, každoročně se sem vrací, a to nejen do Prahy. Pomáhá udržovat vzájemné kontakty mezi Warringtonem a náhodským krajem, anglickým Haltonem a Ústím nad Labem; navštěvuje Brno, Lidice, ale každoročně se také se svou paní zotavuje v Mariánských Lázních.

Když jsem se ho při jeho červnové návštěvě Prahy zeptal, jak vnímá vlastenectví, odpověděl mi:

„Když jsem byl školák, byl prezident Tomáš Garrigue Masaryk naším vzorem. Byl vzorem hrdosti na svou zemi. Když jsem sloužil u 311. perutě RAF v zahraničí, tak jsem byl nesmírně hrdý na svou zemi, na Československo, na naši krásnou hymnu Kde domov můj – a tak tomu je dodnes! Vzkaz budoucím důstojníkům a vojákům: Sloužit v dnešní době své rodné zemi jako profesionální voják vyžaduje velký kus vlastenectví a osobní hrdost.“

Dr. Petr Majer